

УДК 656.073

Мельниченко О.І., канд. техн. наук, Чечет А.М., Магомаєв Ю.М.

ПЕРЕДУМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ МІСТ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТРАНСПОРТОМ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ

Анотація. В статті розглянуті основні проблеми пасажирських перевезень транспортом загального користування в контексті розроблення структури проектів регіональної програми розвитку раціональної роботи транспортної системи міст щодо покращення надання якості транспортних послуг.

Об'єкт дослідження – пасажирські перевезення транспортом загального користування.

Мета роботи – виокремити основні фактори проблемної ситуації транспортних систем міст та сформулювати структуру проектів регіональної програми розвитку транспорту загального користування.

Аналіз проведених досліджень дозволив побудувати «дерево проблем» при організації транспортних систем міст. Головною проблемою, яку необхідно вирішити, є неефективне функціонування пасажирського автомобільного транспорту по задоволенню потреб населення у перевезеннях транспортної системи міст, що викликано як постійним збільшенням пасажиропотоків, так і не задоволення потреб населення якістю транспортних послуг.

Одним з найважливіших напрямків процесу організації пасажирських перевезень є підвищення якості надання транспортних послуг, яке на сьогоднішній день здійснюється за допомогою управління проектами.

Управління проектами в пасажирських перевезеннях для покращення якості перевезень можуть бути розроблені проекти, програми розвитку міського пасажирського транспорту, програми розвитку транспортного комплексу міст, інфраструктурні проекти в галузях автомобільного та міського транспорту, а саме проект «Міський громадський транспорт в Україні» над яким Міністерство інфраструктури продовжує плідну роботу із міжнародними фінансовими організаціями стосовно залучення коштів для фінансування проектів із розвитку міського пасажирського транспорту. Метою даних програм та проектів є

впровадження конкурентних умов пасажирських перевезень у містах, які безпосередньо впливають на якість обслуговування.

Спеціалісти у сфері проектного менеджменту вважають, що якість розробки проектів та програм і неухильне проведення контролю за їхнім виконанням безперечно запобігають неналежному задоволенню потреб споживачів транспортних послуг.

Тому доцільним розробити та виокремити проекти, які забезпечать раціональну роботу транспортної системи міст транспортом загального користування.

Результати статті можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях.

Ключевые слова: проект, програма, пасажирські перевезення, надання транспортних послуг, транспортна система.

UDC 656.073

Melnychenko O., Cand. Eng. Sci. (Ph.D.), **Chechet A.**, **Magomaev Yu.**

PRECAUTIONS FOR IMPLEMENTATION OF THE PROGRAM OF DEVELOPMENT OF TRANSPORT SYSTEMS OF THE CITY OF PASSENGER TRANSPORTATION BY GENERAL USE

Abstract. The article deals with the main problems of passenger transportation by public transport in the context of developing the structure of projects of a regional program for the rational operation of the transport system of cities in order to improve the quality of transport services.

The object of research – passenger transportation by public transport.

The purpose of the work is to identify the main factors of the problem situation of the transport systems of cities and to form the structure of projects of the regional program of development of public transport.

The analysis of the conducted research allowed to construct a tree of problems in the organization of transport systems of cities. The main problem to be solved is the inefficient functioning of passenger motor transport to meet the needs of the population in the transportation of the urban transport system, which is due to the continuous increase in passenger traffic and the lack of satisfaction of the needs of the population by the quality of transport services.

One of the most important trends in the organization of passenger transportation is the improvement of the quality of transport services, which is currently being implemented through project management.

Project management in passenger transport to improve the quality of transportation may be developed projects, programs for the development of urban passenger transport, programs for the development of the transport complex of cities, infrastructure projects in the areas of automobile and urban transport, namely the project "Urban Public Transport in Ukraine" over which the Ministry of Infrastructure continues fruitful work with international financial institutions in attracting funds to finance urban passenger development projects of transport. The purpose of these programs and projects is to introduce competitive conditions for passenger transportation in cities that have a direct impact on the quality of service.

Specialists in the field of project management believe that the quality of project and program development and the steady control over their implementation undoubtedly prevent improper satisfaction of the needs of transport services users.

Therefore, it is expedient to develop and design projects that will ensure the rational operation of the transport system of cities by public transport.

The results of the article can be used in further research.

Keywords: draft, program, passenger transportation, transport services, transportation system.

УДК 656.073

Мельниченко А. И., канд. техн. наук, Чечет А.М., Магомаев Ю.М.

ПРЕДПОСЫЛКИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНЫХ СИСТЕМ ГОРОДОВ ПАССАЖИРСКИХ ПЕРЕВОЗОК ТРАНСПОРТОМ ОБЩЕГО ПОЛЬЗОВАНИЯ

Анотація. В статті розглянуті основні проблеми пасажирських перевозок транспортом общего пользования в контексті розробки структури проектів регіональної програми розвитку раціональної роботи транспортної системи міст по покращенню надання якості транспортних послуг.

Об'єкт дослідження – пасажирські перевози транспортом общего пользования.

Цель работы – выделить основные факторы проблемной ситуации транспортных систем городов и сформировать структуру проектов региональной программы развития транспорта общего пользования.

Анализ проведенных исследований позволил построить «дерево проблем» при организации транспортных систем городов. Главной проблемой, которую необходимо решить, является неэффективное функционирование пассажирского автомобильного транспорта по удовлетворению потребностей населения в перевозках транспортной системы городов, вызвано как постоянным увеличением пассажиропотоков, так и не удовлетворение потребностей населения качеством транспортных услуг.

Одним из важнейших направлений процесса организации пассажирских перевозок является повышение качества предоставления транспортных услуг, которое на сегодняшний день осуществляется с помощью управления проектами.

Управление проектами в пассажирских перевозках для улучшения качества перевозок могут быть разработаны проекты, программы развития городского пассажирского транспорта, программы развития транспортного комплекса городов, инфраструктурные проекты в области автомобильного транспорта, а именно проект «Городской общественный транспорт в Украине» над которым Министерство инфраструктуры продолжает плодотворную работу с международными финансовыми организациями по привлечению средств для финансирования проектов по развитию городского пассажирского транспорта. Целью данных программ и проектов является внедрение конкурентных условий пассажирских перевозок в городах, которые непосредственно влияют на качество обслуживания.

Специалисты в сфере проектного менеджмента считают, что качество разработки проектов и программ и неуклонное проведение контроля за их выполнением бесспорно предотвращают ненадлежащем удовлетворению потребностей потребителей транспортных услуг.

Поэтому целесообразно разработать и выделить проекты, которые обеспечат рациональную работу транспортной системы городов транспортом общего пользования.

Результаты статьи могут быть использованы в дальнейших научных исследованиях.

Ключові слова: проект, программа, пассажирские перевозки, предоставление транспортных услуг, транспортная система.

Постановка проблеми. Автомобільний транспорт є складовою частиною єдиної транспортної системи України, і його успішне функціонування багато в чому залежить від координації роботи. Саме цей вид транспорту в Україні є основним транспортом для поїздок на короткі та середні відстані. Він являє собою одну з найбільших галузей народного господарства зі складною та різноманітною технікою, технологією, а також специфічною організацією і системою управління. Пасажирський транспорт є найважливішою складовою соціальної інфраструктури великого міста. Стійка і ефективна робота транспорту є необхідною умовою стабілізації та підйому економіки, поліпшення умов і рівня життя населення [1].

З проблемами міського пасажирського транспорту на сьогодні стикаються як у великих, так і в малих містах України, зокрема формування проектів з організації пасажирських перевезень здійснюється органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, а також перевізниками. Організація пасажирських перевезень в кожному місті вирішується по-різному.

Система міського пасажирського транспорту займає особливе місце в загальній структурі пасажирського транспорту, що пояснюється підвищенням ролі міст у житті суспільства, обумовленого розподілом праці та концентрацією виробництва. Зміни в житті України призвели до значної модифікації структури потреб населення в перевезеннях і перебудові маршрутних систем більшості міст України. У той же час прийняття рішень про зміну маршрутних систем являє собою складну науково-практичну задачу та має величезне соціальне й економічне значення.

Метою міської політики в сфері міських пасажирських перевезень є стійке і ефективне функціонування пасажирського автомобільного транспорту по задоволенню потреб населення у безпечних та якісних транспортних послугах.

Транспортний процес пасажирських перевезень залежить від побудови, досконалості маршрутної системи міста, а також стану організації та управління безпосереднім переміщенням нею задіяного рухомого складу.

Значну роль у вирішенні питань щодо розробки та побудови в галузі підвищення ефективності функціонування міського пасажирського транспорту ведуться як в Україні, так і за кордоном. У цьому напрямку мають розробки такі

вчені як: Л.Л. Афанасьєва, М.О. Брайловський, Т.В. Бутко, А.І. Воркут, Е.В. Гаврилов, М.Я. Говорущенко, Б.І. Грановський, В.К. Доля, Г.А. Заблоцькій, О.С. Ігнатенко, В.М. Кобозев, О.Я. Коцюк, О.П. Лопатин, Л.Б. Міротіна, Г.І. Нечаєв, Д.С. Самойлов, Є.А. Сафронов, М.С. Фішельсон, В.Ф. Штанов, D. Hasselstroem, C. Mandl, H. Nebelung, H. Sonntag та ін.

Питанням вибору місткості та технічній компоновці автобусів для роботи на міських маршруті присвячено [2].

Автори О.С. Ігнатенко та В.К. Доля, [3, 4] у своїх роботах розглянули проблемам технології та організації автобусних перевезень пасажирів у містах. Вони наводять методи й технології міських пасажирських перевезень, а також методики удосконалення рівня транспортного обслуговування населення враховуючи управління технологічними процесами.

Підвищенню ефективності якості транспортних послуг в умовах планової економіки присвячено роботи А.І. Воркута та Л.Б. Міротіна. Зокрема ці та інші дослідники запропонували основні показники якості транспортного обслуговування пасажирів міського пасажирського транспорту, а саме: комфортабельність транспортного пересування, доступні тарифи, безпека поїздки, наповненість транспортних засобів пасажирами, зменшення затрат часу на перевезення, тощо. Нажаль, але не всі розробки були втілені у реальне життя міст, адже це пояснюється складністю задачі, відсутністю ресурсів транспортних засобів та відповідного контролю.

Значна увага приділялась вдосконаленню автобусних маршрутних систем та дослідженням формування пасажиропотоків дане питання розглядали та удосконалювали такі науковців, як О.Я. Коцюк та Д.С. Самойлов, це питання є важливим, оскільки на їх основі вирішують задачі організації перевезень у практичній діяльності [5]. Підвищення рівня якості пасажирських перевезень приділяється таким основним напрямкам, як удосконалення маршрутизації, який включає в себе проектуванню нових та коригуванню існуючих мереж.

Науковці [6, 7] оцінюють організацію роботи транспорту декількома основними категоріями, такими як: безпека руху, витрати часу на пересування, комфорт поза транспортними потребами в часі та просторі та у транспортних засобах.

Віддаючи належне науковим досягненням у галузі розвитку транспортних систем міст, слід вказати, що питання щодо задоволення потреб населення

якістю транспортних послуг в межах міської транспортної мережі у сучасних ринкових умовах потребують подальших наукових досліджень.

Аналіз проведених досліджень дозволив побудувати «дерево проблем» при організації транспортних систем міст. Головною проблемою, яку необхідно вирішити, є неефективне функціонування пасажирського автомобільного транспорту по задоволенню потреб населення у перевезеннях транспортної системи міст, що викликано як постійним збільшенням пасажиропотоків, так і не задоволення потреб населення якістю транспортних послуг.

Основні фактори проблемної ситуації транспортних систем міст представлені в «дереві проблем» на рис. 1.

У науковій роботі Васильєва В.В. [8] проаналізовано та розглянуто основні проблеми конкурентоспроможності пасажирського транспорту. Вчений відзначає, що одним із найважливіших напрямів забезпечення стійкості автотранспортних підприємств і конкурентоспроможності надання пасажирських послуг – підвищення комфортності для пасажирів та привабливості вибору транспорту.

В сучасних умовах і найближчому майбутньому показником соціальної ефективності функціонування підприємств міського пасажирського транспорту повинна виступати якість послуг, що надаються, на основі прийнятних для споживачів тарифів [9]. Стратегія розвитку міського громадського транспорту повинна бути спрямована на досягнення високої економічної ефективності роботи вітчизняних транспортних підприємств, зростання якості перевезень та забезпечення екологічної безпеки міст.

Сучасний стан міського пасажирського транспорту є кризовим, що негативно позначається на якості транспортних послуг. З кожним роком якість транспортного обслуговування населення міст погіршується. Високий рівень фізичного і морального зносу основних фондів міського транспорту, зокрема рухомого складу, суттєво знижують рівень якості перевезень. Збитковість, низька інвестиційна привабливість, невизначеність джерел фінансування інноваційного оновлення технічної бази громадського транспорту не дозволяють повною мірою задовольнити транспортні потреби населення міст та призводять до зниження рівня безпеки перевезення пасажирів. Якісний рівень транспортного обслуговування відстає від вимог населення.

Однією з головних стратегічних цілей транспортних підприємств міського пасажирського транспорту на сучасному етапі є забезпечення населення високоякісними транспортними послугами.

До основних проблем, з якими стикнулися транспортні підприємства при роботі в ринкових умовах є: 1) нерегульована конкуренція; 2) сильне податкове навантаження; 3) недосконала система державного замовлення; 4) недостатність стабільного фінансування.

Головною проблемою транспортних підприємств малих міст є те, що в продовж багатьох років не поводять обстеження пасажиропотоків, фактично сьогодні неможливо науково обґрунтовано розрахувати кількість маршрутів, кількість рухомого складу на маршрутах та ін. Проте вирішення цієї проблеми вимагає значних фінансових витрат, оскільки почати доведеться з обстеження пасажиропотоків, а це процедура дорога та складна.

Автотранспортні підприємства мають ряд негативних факторів, через які вони не можуть конкурувати на ринку транспортних послуг: застарілий рухомий склад, низька якість наданих послуг, високий рівень витрат при наданні послуг, відсутність системи управління просуванням послуг на ринок.

Для підвищення якості перевезень міським громадським транспортом необхідно забезпечити впровадження та функціонування на підприємствах систем управління якістю послуг як ефективного інструменту досягнення рівня якості, який відповідатиме світовим стандартам. Соціально-економічний ефект від впровадження систем управління якістю на міському транспорті виявляється у підвищенні комфортності та безпеки перевезень пасажирів, покращенні умов праці працівників, більш ефективному використанні рухомого складу, в економії матеріальних та трудових ресурсів при проведенні ремонтів рухомого складу. Ефективне функціонування систем управління якістю на підприємствах міського пасажирського транспорту є запорукою створення дієвих економічних механізмів регулювання соціально-економічного розвитку громадського транспорту в містах України.

Нажаль розглянуті проблеми щодо нерентабельності пасажирських перевезень транспортної системи міст та автотранспортних підприємств не можуть бути вирішені на локальному рівні.

Відмітимо, що на протязі останніх років, досить велика увага приділяється саме впровадженню проектного управління в організаціях.

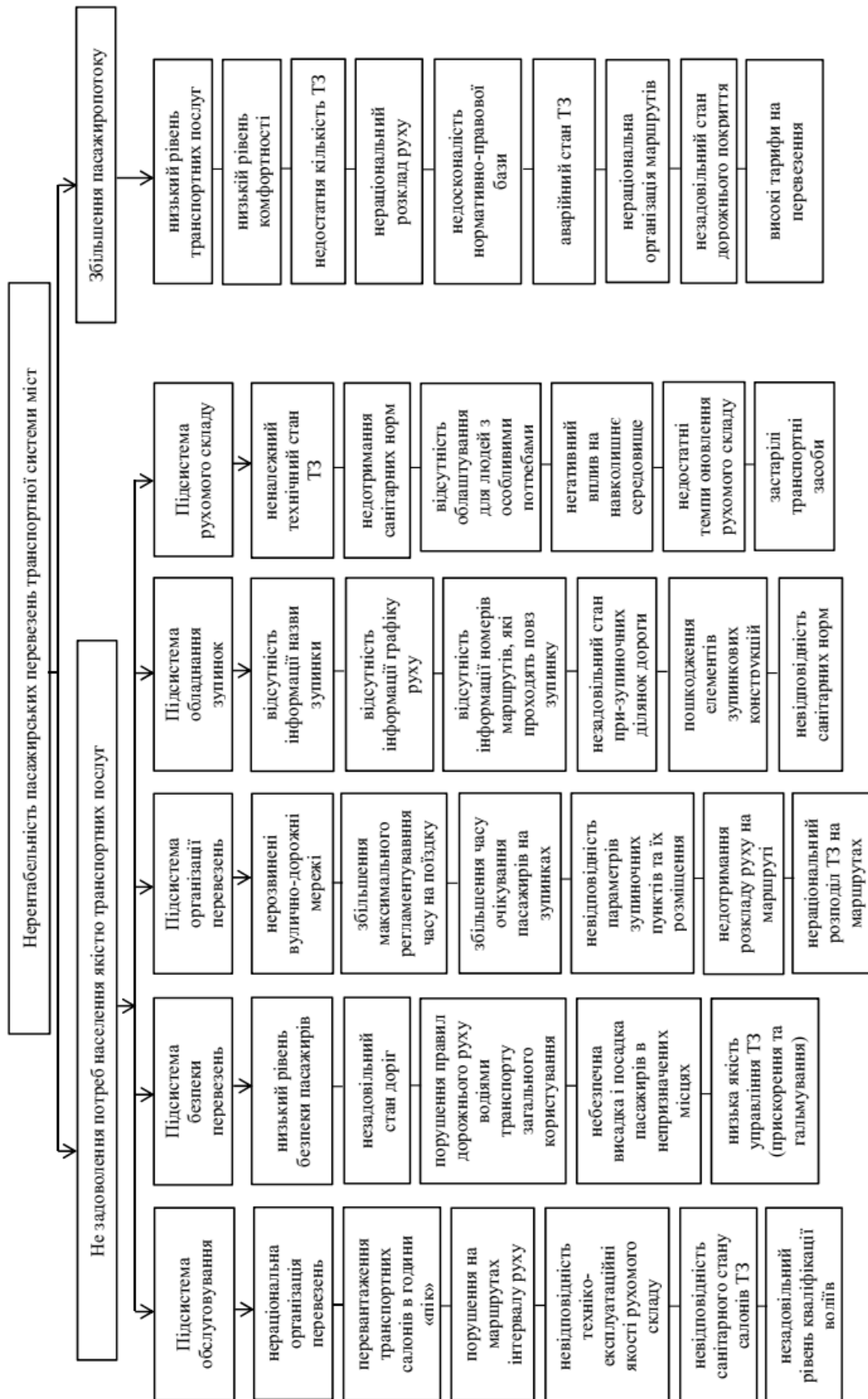

Рисунок 1 – Дерево проблем транспортної системи міст

В роботах [10,11] зазначено, що практичні результати проектів значно відрізняється від їх цілей, заплановані терміни і бюджет порушуються, а особливо цінні ресурси розподіляються на незначні для організації завдання.

На сьогоднішній день, необхідною умовою успішної діяльності підприємств є розуміння стратегічних цілей і ефективних способів їх досягнення. До досягнення названих цілей може привести кілька шляхів, і вибір залежить від наявності ресурсів і зовнішніх чинників підприємств. Отже, керівництво більшості підприємств спрямоване на професійний підхід до управління проектами. Будь-яке проектно-орієнтоване підприємство прагне реалізувати свою діяльність стійко і з випереджаючими темпами. Необхідність вирішення цього завдання є джерелом впровадження методів професійного управління, які направлені у всі напрямки її діяльності, в тому числі і в управлінні проектами.

Досвід країн з ринковою економікою демонструє, що саме якість, ефективне управління проектами та програмами пасажирських перевезень – головний інструмент, який при проектуванні транспортних систем дає змогу: задовольняти потребу населення та виробництва пасажирськими перевезеннями; удосконалювати технології перевезень та управління ними; раціонально використовувати всі види ресурсів; знижувати витрати виробництва і підвищувати продуктивність праці персоналу транспорту, сприяючи успішній діяльності перевізника; виконувати вимоги до транспортних послуг, згідно зі стандартами європейського рівня.

Спеціалісти у сфері проектного менеджменту вважають, що якість розробки проектів та програм і неухильне проведення контролю за їхнім виконанням безперечно запобігають неналежному задоволенню потреб споживачів транспортних послуг.

Одним з найважливіших напрямків процесу організації пасажирських перевезень є підвищення якості надання транспортних послуг, яке на сьогоднішній день здійснюється за допомогою управління проектами.

Управління проектами представляє собою сукупність методології, методики моделей, технічних і програмних засобів, застосованих при розробці і/або реалізації проектів, тобто, унікальних процесів, обмеження в часі та потребують витрат ресурсів [12]. Проаналізувавши дані визначення можемо дійти до висновку, що управління проектами дозволяє розглядати проекти як окрему діяльність. Тому в дослідженні актуально розглянути управління проектами щодо пасажирських перевезень.

Управління проектами в пасажирських перевезеннях для покращення якості перевезень можуть бути розроблені проекти, програми розвитку міського пасажирського транспорту, програми розвитку транспортного комплексу міст, інфраструктурні проекти в галузях автомобільного та міського транспорту, а саме проект «Міський громадський транспорт в Україні» над яким Міністерство інфраструктури продовжує плідну роботу із міжнародними фінансовими організаціями стосовно залучення коштів для фінансування проектів із розвитку міського пасажирського транспорту. Метою даних програм та проектів є впровадження конкурентних умов пасажирських перевезень у містах, які безпосередньо впливають на якість обслуговування.

Доцільним є розглянути та виокремити проекти, які забезпечують раціональну роботу транспортної системи міст транспортом загального користування (рис. 2).

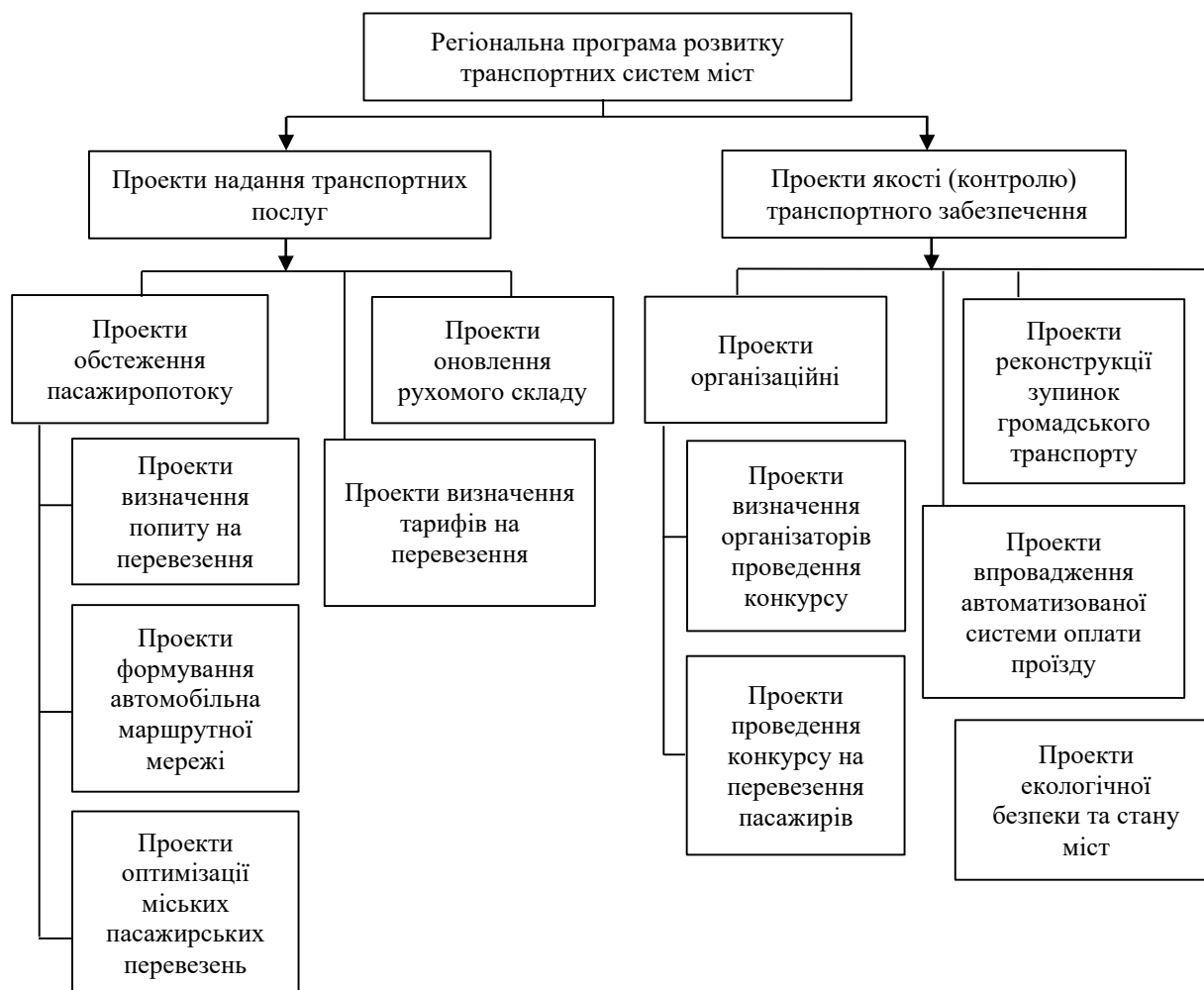

Рисунок 2 – Структура проектів регіональної програми розвитку транспортної системи міст транспорту загального користування

Регіональна програма розвитку транспортних систем міст сприятиме створенню умов для транспортного забезпечення подальшого економічного та

соціального розвитку міст та зростанню рівня забезпеченості населення своєчасними, повними та якісними пасажирськими транспортними послугами. А також забезпечить безпечне функціонування транспорту та захист економічних інтересів підприємств і організацій в сфері дорожнього господарства, пасажирського автотранспорту та споживачів транспортних послуг, створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств і організацій пасажирського автотранспорту та дорожнього господарства.

Висновок

Таким чином, було встановлено, що стан міського пасажирського транспорту є кризовим, що негативно позначається на якості транспортних послуг та з кожним роком якість транспортного обслуговування населення міст погіршується. Високий рівень фізичного і морального зносу основних фондів міського транспорту, зокрема рухомого складу, який суттєво знижують рівень якості та комфортність пасажирських перевезень транспортом загального користування. Тому на основі «дерева проблем» розроблено та запропоновано регіональну програму розвитку транспортних систем міст, які забезпечать раціональну роботу транспортом загального користування та допоможе розв'язувати найскладніші завдання розвитку в умовах жорсткої конкуренції, обмежених ресурсів та часу.

Література

1. Лігум Ю.С. Економічна модель якості обслуговування пасажирів на маршрутах міської пасажирської транспортної системи / Ю.С. Лігум, Є.Г. Логачов // Науковий економічний журнал: актуальні проблеми економіки. – 2004. – №1. – С. 124-139.
2. Афанасьев Л.Л. Единая транспортная система и автомобильные перевозки: учебник для вузов / Л.Л. Афанасьев, Н.Б. Островский, С.М. Цукерберг. – М.: Транспорт, 1984. – 333 с.
3. Ігнатенко О.С. Теоретичні та практичні аспекти вдосконалення пасажирських перевезень в містах / О.С. Ігнатенко, В.С.Маруніч // Автошляховик України. – 1994. – Вип. 1. – С. 6-9.
4. Доля В.К. Методы организации перевозок пассажиров в городах/ В.К. Доля. – Х.: Основа, 1992. – 144 с.
5. Коцюк А.Я. Совершенствование автобусных маршрутных систем в крупных и крупнейших городах: автореф. дис. на соискание уч. степени канд.

техн. наук: спец. 05.22.10 «Експлуатація автомобільного транспорта» /А.Я. Коцюк. – Киев, 1990. – 19 с.

6. Ігнатенко О.С. Основи методології побудови пасажирської транспортної системи / О.С. Ігнатенко, В.С. Маруніч // Автошляховик України. – 1995. – Вип.3. – С. 5- 7.

7. Цибулка Я. Качество пассажирских перевозок в городах / Я. Цибулка. – М.: Транспорт, 1987. – 239 с.

8. Васильєва В.В. Наземный общественный пассажирский транспорт – на новый уровень / В.В. Васильев // Автомобильный транспорт. – 2004. – №14. – С. 37-39.

9. Костецкий В.В. Особливості організації фінансового забезпечення функціонування і розвитку підприємств міського електротранспорту // Формування ринкових відносин в Україні. - №2 (57). – 2006. – С.39-42.

10. Матвеев А.А. Модели и методы управления портфелями проектов / А.А. Матвеев, Д.А. Новиков, А.В. Цветков. – М.: ПМСОФТ, 2005 – 206 с.

11. Мариненко О.С. Планирование портфеля научно-технических проектов с учетом инновационной готовности организации: дис. канд. техн. наук: 05.13.10: Тверь, 2004. – 203 с.

12. Баркалов С.А. Минимизация упущенной выгоды в задачах управления проектами / Баркалов С.А., Бурков В.Н. – М.: ИПУ РАН, 2001. – 56 с.

Рецензенти:

Поліщук В.П., д-р техн. наук, Національний транспортний університет.
Павлюк Д.О., д-р техн. наук, Національний транспортний університет.

Reviewers:

Polischuk V.P., Dr. Tech. Sci., National Transport University.
Pavliuk D.O., Dr. Tech. Sci., National Transport University.

Стаття надійшла до редакції: **28.07.2017 р.**